

מסורת הש"ס

א) [מדברי הרא"ש בקומן ח מוכח דלא גרים לג' תיבות הללו]; ב) [תוספתא פ"ה ה"ד]; ג) מדברי מוס' נראה דל"ג ליה ד) [תוספ' פ"ה ה"ג]; ד) [גיר' הערוך וקדוש]; ו) [נבאליה כ"א]; ו) מהר"מ מ"י;

‏»‏

הגהות הב"ח

א) גב' ומ"ש קנקנים אלא אמר רבא:
ב) רש"י ד"ה שטיחין דררצה בקיומו של יין ע"י ד"א וקתני דאסור כל"ל ותיבת דאינו שטיחין:
ג) תוס' ד"ה והא וכו' אפילו ידוע שגמך עובד כוכבים לתוכן יין כל"ל ותיבת כהם נמחק:
ד) בא"ד וה"פ למאן דאסור כל"ל ותיבת אפילו נמחק:
ה) בא"ד כ"ש שהיה לו לאסור:

‏»‏

לעני רש"י

בשטל"ש. ארכוס. קרשט"א. גלד (כעור, אחרי צפע).

‏»‏

מוסף רש"י

כל שקרוע כנגד הלב. שנקצין כנגד הלב קרע עגול ודק אותו נקב הולאו הסומרוין והקנינוס לעשות טכנים ומקרינת עכ"ס אסור כהנאה (תמורה כח.).

‏»‏

רבינו חננאל

חלא דשיכרא דארמאי אסיר דמערבי ביה דורדיא דיין נסך אמר רב אשי דמוצר שרי דאם איתא דערב בהי מיסרא הוי סרי: דיוש' חדא איתאז הות רחמה למעבד מצוואת ובעלה הוה סני למעבד מצוואת אתא מסבין ויהתב קומי ואלא ארגישת בבעלה אטמרתיה בעיליתי' תבת קומי בעלה ואכל ודמך ליה אתא חזירא אכל מההוא בשטלא איתער בעלה בעא למיכל מההוא תבשילא דטעמיה חזירא שרי ההוא דבעיליתה צווח ליה לא תיכול ואינו אסור משום ייחוד דתויב כי נאפו ודם בדיהם מינו דלא חשיד ברם לא חשיד בניאוף; וחרש דריינו. הדריינוס קיסר טע נפגים בקרקע בתולה שלא נעבדה מעולם עבדה ונטעה ורמא להתוא חמרא בגולפי חזורי דמיצי לחמרא כמו ספוג וחבר להו בחספי ודרי להו בהדייהו וכל היכא דמטי תרי ליה מהנהו חרשי ושתי אותו היין היוצא מאותן החרסין והוא חזק. השלישי שלהן פי' ששרה אותן במים פעם ופעמים ושטה ועוד בפעם השלישית יינו חזק

דורדיא. שמרים: ו**מאולר**. אם הביאו מן האולר מכלי העשוי לקיום: **מסרא סרי**. מסריה כשמשהין אותו: של **אדריינוס קיסר**. כשיולא בגייסות מוליכין עמו: **כפולה שלא נעבדה**. והיה כל כמה קיים והוליאתו ביין זה ונעשה חזק: **גולפי**. כלי חרס: **חזירי**. חדשים **דמיצי**: ודרי **כדרייהו**. נושאין עמהן:

פרו להו. שורין אותן במים: **ראשון**

שלנו. יין משוכה שלנו: **אינו אלא**

כשלישי שלהן. כשהוא שרי ג' פעמים במים היו המים השלישיים משוכחין כיין שלנו: ע"י ד"א. ישראל רואה בקיומו של יין נסך ולא כשצילו אלא כשציל החרס ולסמיכה: **הדרדוריס**. לגינין קטנים: **רוקבאות**. תרגומה של חמתו^(א) רוקבא וסן של עור: **כן גודא: שטיחין**. כשטיל"ש. והא הכא גבי שטיחין^(ב) דאינו רואה בקיומו של יין וקתני אסור: **ויטלנו**. לשטיח יינו של עובד כוכבים טעם ציינו של ישראל: **גודע לחוד וגודא לחוד**. לזה לא הודה ולה הודה אחרי כן: **שקרע שלו כנגד הלב**. שכן דרך עובד כוכבים להוציא דרך אותו קרע הלב של שור מחיים: וקדור. קדור כנקב עגול: יש עליו **קורט דס**. גלדי כלע"ז קרושט"א: **אסור**. צידוע שמחיים נקרע: אין

דבר אחר וקתני דאסור^(א) וליטעמייך קנקנים של עובדי כוכבים ליתסרו למיזבן **מאי שנא גודות ומ"ש קנקנים**^(ב) אמר רבא גזירה שמא יבקע גודו ויטלנו ויתפרנו על גבי גודו ולמ"ד רוצה בקיומו על ידי ד"א אסור מ"ש קנקנים דשרו אמר לך התם ליתיה לאיסוריה בעיניה הכא איתיה לאיסוריה בעיניה: ולא הודו לו: ורמינהו יין הבא ברוקבאות של עובדי כוכבים אסור בשתיה ומותר בהנאה העיד שמעון בן גודע לפני בנו של ר"ג על ר"ג ששתה במנו בעכו ולא הודו לו איבעית אימא גודא לחוד וגודע לחוד: ועורות לבובין: תנו רבנן^(א) איזהו עור לבוב כל שקרוע כנגד הלב^(ב) וקדור כמין ארובה יש עליו קורט דם אסור אין

ואסורין דנקט קאי איינות גודות וקנקנים תדע מדמקשה לקמן (דף נא: ב:) גבי כבשים דאמר רבי יוחנן אפילו ידוע שנתן^(א) בהם עובד כוכבים לתוכו יין או חומץ מותר ופריך מ"ש ממורייס לרבי מאיר דאסור בהנאה ומשני התם ידיע ממשן הכא לא ידיע ממשן ואי בקנקנים אסר רבי מאיר ליפרוך מ"ש מקנקנים דלא ידיע ממשן ואסר רבי מאיר בהנאה אלא ודאי קנקנים לר"מ נמי שרי בהנאה והא דקאמר אסורים לשון רבים דמשמע הגודות והקנקנים לא קאי אלא איין שבחוך הגוד ונחוך הקנקן אצל מצרייתא פריך שפיר לפי סברתו שהיה סוכר כמו שאוסר רשב"ג לעשות שטיחין שיאסרם גם כשאר הנאות ומסיק גזרה שמא יבקע גודו ויתפרנו ע"ג גודו וימן יין הננצל בעור טעם ציינו ואית ספרים דגרסי בתר הך שנויא ולמ"ד רואה בקיומו ע"י דבר אחר דאסור מ"ש מקנקנים דשרי דהא רואה בקיומו ע"י ד"א הוא ומסיק התם ליכא לאיסורא צעיניה הכא איתיה לאיסורא צעיניה ולפי גירסא זו משמע דמאן דאסר לא אסר רואה בקיומו ע"י ד"א אלא בתרם הדרייני משום דאיתיה לאיסורא צעיניה עוד יש לפרש דלעולם דר"מ אסר קנקנים בהנאה למכרן לעובדי כוכבים ולא תקשי לקמן להאיא דכבשין דיש לחלק דבקנקנים היינו טעמא דאסור שדרך של יין הננצל בתוך הקנקנים להיות נפלט והיו כמו צעין אצל יין למאן הכבשים אינו צעין תדע דלא מקשה גבי כבשים מ"ש מייין של ישראל הכנוס בקנקנים דאסור בהנאה לר"מ מפני יין הקנקן הננצל בו אלא ודאי להכי אסור דכיון שגוף היין נפלט כשל ישראל היו כמו צעין וידע ממשו אצל יין מתבטל צין הכבשין ולא ידיע ממשו ובשמעתין ה"ג לא מצי מוטיב ממתני' דנהי דרואה בקיומו שרי היינו כגון לסמוך כרעי המטה או לעשות שטיחין אצל למכור לעובדי כוכבים לכנוס בהן יין שרואה העובד כוכבים בקיומו לאורך היין לעולם אסור דאין זה רואה בקיומו ע"י ד"א ומתני' נמי דאסר קנקנים לר"מ בהנאה היינו דוקא למכור לעובדי כוכבים דודאי ישימו בו יין אצל להשתמש להנזיע שם חפצו או לסמוך כרעי המטה לעולם אימא לך דשרי ומוטיב מצרייתא דאסר בהדיא לעשות שטיחין לחמור ולפי זה אין לגרום ולמאן דאסר מ"ש קנקנים דשרי דאין ענין קנקנים לרואה בקיומו דהא מאן דשרי שרי אפילו למכור לתת לתוכו יין דמותר בהנאה וא"כ היה לו להקשות אפי' למאן דשרי דרואה בקיומו ע"י ד"א מ"מ אסור להשתמש ביין א"כ מ"ש קנקנים ומיהו יש לישב הגירסא וה"פ^(א) אפילו למאן דאסר כל כך בתרם הדרייני אפילו לסמוך כרעי המטה כ"ש שהיה (ח) לאסור קנקנים בהנאה לגמרי ומ"ש קנקנים דשרו רבנן אף להכניס בו יין של ישראל להיות מותר בהנאה ומסיק התם ליתיה לאיסורא צעיניה ולכך מותר בהנאה אצל חרס הדרייני איתיה לאיסורא צעיניה לפי פירוש זה משמע דמאן דאסר אסר כל רואה בקיומו לכל שום תשמיש ופסקינן הלכתא כמאן דאסר הלכך יש פוסקים דלריך ליזהר שלא לעשות שום תשמיש ככלים הצלועים חמץ בפסח משום דהוי רואה בקיומו ע"י ד"א אצל אינו נראה לר"ת מדקאמר התם ליתיה לאיסורא צעיניה וכו' משמע היכא דליכא איסורא צעיניה לא מיתסר בהנאה ומכאן פסק ר"ת דקדירות הצלועות מבשר כחלב ע"י שנתבשל בהם שמותר להשים בתוכן דבר יבש כגון תבואה וכן קדירות האסורות משום חמץ בפסח מותר לתת לתוכן דבר יבש אצל דבר לח לא: **אבר"י** בנו מודי ל"ה. לכאורה משמע דההוא רשב"ג דקאמר לעיל אסור לעשות שטיחין משום ר' יהושע בן קפוסאי קאמר וליה לא ס"ל אי נמי ר"ג דהכא הוא זקנו של רבי ובנו הוא רבי חנינא בן גמליאל אחי רשב"ג אצוי של רבינו הקדוש וכן משמע בפ"ק דנהי (דף פ: וסג ד"ה והא) דרבי חנינא בן גמליאל היה דודו של רבי מש"ה קאמר התם דר"א קשיש מיינה טובא והא דלמרינן ספ"צ דסוטה (דף מט: ש)רשב"ג היה קורא על עצמו עיני עוללה לנפשי וגו' אלף ילדים היו לבית אבא ולא נשתתיר מהם אלא אני כהן וכן אחי אבא בעסיא משמע שלא היה לו שום אח זה היה רשב"ג הוקן אצוי של ר"ג דיצנה שהוא זקנו של רבי: הלכה

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

לב.

האי חלא דשיכרא דארמאי אסור בו'. הלכך כריך ליזהר כשכר דבש שקורין מ"יט לצדוק אם מטילין בו שמרי יין להעמיד מהר כי יש מקומות שעושין כן ואז ודאי הוא אסור: **ובמאוצר שרי** דמסרא קא סרי. הלכך נראה דמותר לקנות כל מיני משקה מן העובדי

כוכבים כגון יין תפוחים ומי תותים וכלדז שיראשו הישראל מושך מן החצית ואפילו דמיהן יקרים יותר מן היין דודאי לא עירבזו יין בתוך החצית דמסרא קא סרי אצל אם לא ראהו מושך מן החצית אז הדצר מתחלק במשקה היקר מן היין יאסור שמא עירבז בו יין להשכרם ולהרויח אצל אם היין יקר אין לחוש שמא עירבז בו יין להכשיל כדלמרינן לקמן (דף נא: ב:) קיסתא דמוריסא כלומא קיסתא דחמרא כארבעה לומי והא דתניא בתוספתא יין תפוחים מן האולר מותר היה נמכר כשוק אסור מפני שמוציין פירוש מערבין בו יין היינו דוקא במקום שהוא צול ואין לאסור מטעם שמשמינן המשקה בחצית שהיה בו יין נסך דהא אמרינן לקמן דשרי למרמי ציה^(א) (חמרא) ושיכרא: **והא הכא** דרוצה בקיומו ע"י ד"א וקתני דאסור. תימה אדמוטיב מצרייתא לומי ממתנייתן דתנן גודות העובדי כוכבים וקנקניהם ויין של ישראל כנוס בהם אסורים ואיסורן איסור הנאה דברי ר"מ והא הכא דרואה בקיומו על ידי ד"א הוא ולא משום יין הננצל בהם כלל וקאמר ר"מ דאסורים בהנאה הקנקנים אף למכרן לעובדי כוכבים והכא ליכא לשנויי שמא יבקע ויטלן ויתפרנו כו' דסמס קנקנים הם של חרס ואינם ראויס לתפור ואין לומר דס"ל כרבנן דמתיריס דע"כ לא שרו אלא בקנקנים משום דלא חזו ליין הכנוס בהם אצל חרס הדרייני דחזי לשומו במים אפי' רבנן אסרי וי"ל דאסורים ואיסורן איסור הנאה לא אכל אלו החרסין שכבר שראם כל צרכן ולא יצלתו למלאכתם כלל שרי. אינו דרובן גמליאל שטה וירבן גמליאל לא הודו לו והתנן בנו של רבן גמליאל הוא (ג) ששתה ולא הודו לו ופריקינן לעולם רבן גמליאל שטה והוא לא הודו לו כל שיתנו כלומר הסיצה הנועדנים אצלו הם חלקו עליו אבל בנו מודה לו ושטה הוא כמו אביו. איבעי תימא גודא תני כי ר"ג הוא ששטה וגודע תנא אחר חלק עליו ואמר (לו לאביו) דלא אביו היהן אלא בנו של ר"ג הוא ששתה: ועודות לבובין. ת"ר איזהו עור לבוב כל שקרוע כנגד הלב וקדור

א) לכאורה דברי רבינו אלו כריך צואר כיון דמתייר שכבר שראם במים ולא נשאר בהם יין לא שייך איסור רואה בקיומו וי"ש. ג) נראה דג"י אלתת ה' לו לביטע וי"ל כצרייתא שהיה דשמעון בן גודע העיד דבטע של ר"ג הוא דשתה.

פח א ב מיי פ"יו מהל' מאכלות אסורות הל' כה סמג (עשין מח) וי"ל לאין קמתן טו"שע י"ד סימן קוד סעיף ד: **פב ג** (מיי' שס סמג שס) טור ש"ע י"ד סימן קכג סעיף ג: **צ ד** (מיי' שס) סמג שס (*טור ש"ע י"ד סימן קלז סעיף ה): *ליתא בטור ש"ע גס כסיומן קכג סעיף יג שכתבו דחסיס שגלעו יין וכו' לא הוכירו כלל מדין לסמוך בהן כרעי המטה וי"ל השמטה ויז

‏»‏

רבינו חננאל (המשך)

מן היינות שלנו. מהו לסמוך באותם החרסים שכבר שרו במים אותן ולא נשאר ה' בהן כלל יין כרעי המטה רוצה בקיומו של יין של עובדי כוכבים על ידי דבר אחר הוא והוא החרש שרי אותו החרש עכשיו או אסיר רבי יוחנן ורבי אלעזר חד אסר וחד שרי: **מוטיבי** הדרדורין פי' תביות של עץ והרקבאות תרגום של חמת מים רקבא דמאי של עובדי כוכבים ויין ישראל כנוס באלו הדרדורין והרקבאות אסור בשתיה ומותר בהנאה. העיד שמעון בן גודא לפני בנו של רבן גמליאל על רבן גמליאל ששתה ממנו בעכו ולא הודו לו גודות של עובדי כוכבים אסור לעשות מהן שטיחין ליתפור הוא גודות הללו דררצה בקיומן על ידי דבר אחר ועכשיו נקריע וקתני דאסורין. ופריך רבא גזירה שמא יבקע הגוד מלא יין של עובד כוכבים ויטלנו זה הקרוע ויתפרנו על גבי גודו שנמצא משמש לאיסור אבל אלו החרסין שכבר שראם כל צרכן ולא יצלתו למלאכתם כלל שרי. אינו דרובן גמליאל שטה וירבן גמליאל לא הודו לו והתנן בנו של רבן גמליאל הוא (ג) ששתה ולא הודו לו ופריקינן לעולם רבן גמליאל שטה והוא לא הודו לו כל שיתנו כלומר הסיצה הנועדנים אצלו הם חלקו עליו אבל בנו מודה לו ושטה הוא כמו אביו. איבעי תימא גודא תני כי ר"ג הוא ששטה וגודע תנא אחר חלק עליו ואמר (לו לאביו) דלא אביו היהן אלא בנו של ר"ג הוא ששתה: ועודות לבובין. ת"ר איזהו עור לבוב כל שקרוע כנגד הלב וקדור

א) לכאורה דברי רבינו אלו כריך צואר כיון דמתייר שכבר שראם במים ולא נשאר בהם יין לא שייך איסור רואה בקיומו וי"ש. ג) נראה דג"י אלתת ה' לו לביטע וי"ל כצרייתא שהיה דשמעון בן גודע העיד דבטע של ר"ג הוא דשתה.